

БЪЛГАРСКИ
ХЕЛЗИНСКИ
КОМИТЕТ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ № 44
ЗК № ПГ-016-00-1
ПРОВЕДЕНА НА 20.01.2020

Изх. № 11-90/20.01.2020 г.

До
Анна Александрова,
Председателка на Комисията по правни
въпроси на
44-ото Народно събрание

Копие до:
Цвета Караинчева,
Председателка на
44-ото Народно събрание

Копие до:
Хамид Хамид,
Народен представител в
44-ото Народно събрание

от
адв. Адела Качаунова,
Директорка на Правната програма на
Българския хелзински комитет

Относно: Предложения за изменения и
допълнения в Закона за съдебната власт
(ЗСВ) по ЗИД-ЗСВ № 902-01-
49/20.09.2019 г., внесени за второ
четене от народния представител Хамид
Хамид

Уважаема госпожо Председател,

Категорично се противопоставяме на предложенията за изменения и допълнения в ЗСВ, направени от народния представител Хамид Хамид на заседанието на комисията по правни въпроси на 44-ото Народно събрание, проведено се на 15 януари 2020 г. По-

конкретно възразяваме срещу предложението за изменение в чл. 4 от ЗСВ да се добави следният текст:

„Съдиите, прокурорите и следователите не могат да са ответници за техни служебни действия в административно производство, освен ако е изрично предвидено в специален закон“.¹

Съгласно медийното отразяване на така направеното предложение, неговата цел е „проблемът“ с оплаквания от съдии, които са призовавани в Комисията за защита от дискриминация (КЗД) по производства срещу тях.

Намираме такава законодателна инициатива за нецелесъобразна и противоречаща на правото на Европейския съюз, по-конкретно на забраната за дискриминация в чл. 21 от Хартата на ЕС за основните права, както и антидискриминационните директиви, транспонирани със Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр). Нещо повече – тя е поредна проява на свръхпродуктивността на законодателни инициативи от страна на Народното събрание, които не само не са подлагали на обществено обсъждане, но и се внасят не на време, извън предвидените в уредбата срокове и при минимални възможности за събиране на становища и реакция от страна на заинтересованите лица.

На първо място, като признаваме, че е възможно и да съществува проблем с прекомерното количество производства срещу магистрати пред КЗД, отбелязваме, че дали това е така не е удостоверено с надисказан анализ на практиката на тази комисия, а се извежда единствено от твърденията на магистрати, обърнали се към г-н Хамид. Нещо повече – не е ясно какъв е изходът от тези твърдени множество производства пред КЗД и по-конкретно дали резултатът от тях е бил действително реализирано вмешателство по същество в работата на магистратите или не. Намираме извършването на такъв анализ за императивно необходимо за правилната оценка на проблема и намирането на правилните и ефективни механизми за преодоляването му, без с това да се накърнява – или да се пакърнява в не по-голяма от крайно необходимата степен – правото на защита на хората от дискриминация.

На второ място посочената редакция няма да разреши въпроса с пасивната легитимация на магистрати по дела пред КЗД. Това е така, тъй като ЗЗДискр, по който се образуват и водят производства пред КЗД, е именно специален закон. Няма друг закон, по чийто ред магистратите да бъдат ответници в производства пред КЗД. Следователно тази редакция не би постигнала целта да изключи отговорността на магистратите, реализирана чрез производство пред КЗД.

На трето място посочената редакция – в разрез с Конституцията, правото на ЕС и редица международни договори, уреждащи защитата на основните права и свободи на човека – нелегитимно ще лиши жертвите на дискриминация от страна на магистрати от защита. Не може да има служебни действия на магистрати, извършени чрез оправдана

¹ Цитирано по описаното в медиите; вж. <https://defakto.bg/?p=58718>.

дискриминация. Не съществуват – нито на теория, нито на практика – служебни действия на магистрати, които да е наложително да се извършват ведно с дискриминационни актове. Дискриминационните актове няма как да бъдат част от служебните, та да служат първите за обяснение или оправдаване на вторите, както е мотивирал г-н Хамид предложените от него промени, съгласно медийното отразяване.² Ако едновременно с едно служебно действие с извършена дискриминация, то второто от тези две действия няма как да се ползва със защитата на т.нар. функционален имунитет, даден от Конституцията на магистратите. Функционалният имунитет засяга единствено и само служебните действия и не следва да се изопачава за цели извън тясно определените от Конституцията. Така например едно неравноправно третиране на страните при воденото едно дело, е порочно служебно действие, не дискриминация, и е предмет на съответния институционален контрол. Оплакването от дискриминация от оцетената с такова действие страна би трябвало да се остави без разглеждане на основание разпоредбата в Конституцията и предвидения в съответния процесуален закон ред за атакуване на порочни актове. Ако по време на извършването на такова служебно действие обаче – наред с него – бъде извършена дискриминация, която не е по същество самата та служебно действие, то това деяние не следва целенитивно да се ползва със защитата на функционалния имунитет. Изключването на магистратите от кръга отговорни лица ще липси жертвите на действителна дискриминация от ефективна защита.

Така в един курioзен случай КЗД отхвърля жалбата на жена от ромски произход относно това, че при явяването ѝ в съдебна зала, поради нейно закъснение за заседанието, съдията по делото отправил към нея репликата „Омръзна ми от цигански номера“.³ Без връзка с оплакването на жалбоподателката КЗД се произнася, че:

[И] при осъществяването на своята правораздавателна дейност магистратите могат да бъдат контролирани единствено по реда на институционалния контрол от по-горестоящия съд или от Инспектората към Висшия съдебен съвет, който може да проверява дейността на органите на съдебната власт, без обаче да засяга независимостта на магистратите при осъществяване на техните функции съгласно чл.132а, ал.6 от Конституцията. [...] Комисията [не може] да дава задължителни указания и предписания на магистрати по повод на правораздавателната им дейност, както и да нарежда преустановяване на определени действия, свързани с нея.

Решението на съдията по делото в този случай обаче не е част от неговата „правораздавателна дейност“. Тя не е произнасяне на съдията нито по процедурата, нито по материалноправен въпрос и не съдържа властническо изявление, а груба и расистка лична нападка към страна по делото, при това отправена по време на заседание. Отказът

² Пак там.

³ Решение № 160 от 13.07.2010 г. по пр. № 278/2008 г. на КЗД, I с-в.

на КЗД да се произнесе по така направените оплаквания от жалбоподателката е незаконосъобразен. Видно от този пример, отговорността на магистрати за дискриминация тогава, когато не извършват „служебна“ дейност, и към настоящия момент не се прилага от КЗД. С предложените от г-н Хамид промени магистратите окончателно ще получат „извинителен билет“ за поведение, което когато е извършено от коe да e друго лице, би било неспрeсмливо, неморaлно и прoтивoпpавно. Извинениeтo тe щe пoлучaт сaмo зaщoтo тoвa пoвeдeниe e извършeнo *пo eднo и същo вpемe* с изпълнениeтo нa служeбни дeйствия. Кръгът нa зaдължeнитe пo ЗЗДискр лица e пoсoгpаничeн. Зaдължeни пo тoзи зaкoн сa кaктo чaстнитe лица и oргaнизaции, тaкa и публични институции. Тoвa слeдвa oт сaмитe антидискриминaционни директиви, къдетo публичнитe oргaни изричнo сa пoсoчeни кaтo нoсeщи oтгoвoрнoст (Дирeктивa 2000/43/EC, чл. 3; Дирeктивa 2000/78/EC, чл. 3; и Дирeктивa 2004/113/EC, чл. 3).

Намираме за недопустима законодателна техника да се въвежда имунитет относно магистрати, без да е преценена нуждата от това от една страна е подходящ анализ. От друга страна подобно изменение би довело до неоправдано засягане правата на гражданите и би противоречало на Конституцията.

С настоящото становище призоваваме предложените от г-н Хамид промени да не бъдат приемани, а въпросът да бъде подложен на внимателен и детайлен преглед, съпътстващ с подробен и високо експертен анализ на практиката на КЗД по такива производства срещу магистрати, който да отговори на въпроса дали оплакванията и образуваните производства по такива случаи пред КЗД реално засягат служебни действия на магистрати, или напротив – засягат тяхно поведение, което не съставлява служебно действие, но е извършено по време на изпълнението на служебни действия.

20.01.2020 г.

София

С уважение,

/Л. Качауцова/